Anul IV — Orăștie, 9/21 Maiu 1898 — Nr. 19

REVISTA ORĂȘTIEI

ABONAMENTELE:
Pe 1 an 3 fl.; pe ½ an 1 fl. 50 cr.; pe 4 luni 1 fl.
Pentru România și străinătate 10 fr. la an.
Manuscripte nu se înapoiază. — Scrisori nefrancate nu se primesc.
Abonamentele să plătesc înainte.

Apare în fiecare Sâmbătă

EDITOR AL FOII:
Aurel Popovici-Barcianu, director.

PROPRIETATEA
Institutului tipografic „Minerva“ în Orăștie.

INSERȚIUNILE:
Un șir garmond prima-dată 7 cr., a 2-a oară 5 cr., a 3-a oară 3 cr. și timbru de 30 cr.
Atât banii de abonament cât și pentru inserțiuni, sunt a se trimite la adresa: „Minerva“ institut tipografic în Orăștie (Szászváros).

Oprite toate!

— 3/15 Maiu —

Pentru-ca sărbarea de 3/15 Maiu se nu reușască așa frumos precum se nădějduia și precum se pregătise, guvernul unguresc a pus în mișcare întreagă mașinăria de stat ce îi stă la îndemână.

Poruncile dela guvern.

Tiranul țerii, batjocorit și baronul Bánffy, a dat, prin ministerul de interne, curată năvală asupra ținuturilor locuite de Români, cu porunci cari de cari mai nerușinate, mai nevrednice de acest veac al luminilor și încă de anul în care și ei, Ungurii, sărbează iubileul luptei mari pentru libertate și neatîrnare.

A trimis fișpanilor porunci și îndrumări, cum să oprească ori-ce mișcare a poporului român, ori-ce manifestare ori sărbare a lui în această zi de mărețe aduceri aminte trezitoare.

Solgăbiraele la raport.

Fișpanii 'și-au adunat numai decât pe fisolgăbiracle lor și le-au dat îndrumări »secrete«, ce pași să iee și ce instrucții să dee la rîndul lor notarilor, notarii primarilor, etc. ca să se treacă în pace și peste »primejdia« ce amenință statul național maghiar (ce nu există!) în această zi!

Notarii la haptao.

Solgăbiraele și-au chemat, în ajunul zilei cu »primejdia« pe notarii satelor (la Orăștie au fost Sâmbătă în 14 Maiu) și le-au dat, tot »secret«, instrucții ce au de făcut, doar nu se cufundă pământul în ziua mult temută.

Ciroularele arohiereilor.

Știind însă guvernul că cu fișpanii, cu fisolgăbiraele sale și cu notarii, multe poate face, dar' aceea ca pe preoți să-'i oprească dela rugăciuni, dela eventuale parastase ridicate în biserici pentru sufletele răposaților eroi români dela 1848, asta nu o poate, ear' fără de asta toate celelalte opreliști sunt lucru foarte puțin, căci poporul oprit a se întruni altunde, își va arăta evlavia sa față de umbrele acelor eroi, în biserică: a dat o păgână și miserabilă năvală, asupra archiereilor români! Le-a trimis un circular făcut gata pe care toți numai să-'l traducă și să mai schimbe ici-colea câte ceva și să-'l trimită tuturor preoților, cu poruncă aspră, că nu le e iertat să facă nici un fel de slujbe în 3/15 Maiu pentru 1848, spre a nu provoca furia statului!

Archiereli români, toți dependenți mai mult ori mai puțin de stat, ca să încungiure alte urmări și mai rele, și mai neplăcute, au dat toți circularele *cerute* lor de forța statului, către preotime, făcând fiecare în al seu schimbări ori stilisări mai mult ori mai puțin diplomate, ear' alții traducându-'l aproape simplu, ba unii foarte prost românește.

Aceasta a fost lovitura cea mai grea ce ni-s'a dat de 3/15 Maiu. Preoții au fost puși în fața unei opreliști chiar *bisericești*, pe care neluându-o în samă, să poată fi trași la răspundere cu aparențe de legitimitate.

Ziarele române 'și-au și arătat, cele mai de frunte, părerea de rău, că archiereii nostri au dat ascultare cererii nelegiuite a guvernului, ca Ei, cu autoritatea Lor să-'i vină într'ajutor a oprì o sărbare tuturor Românilor prețioasă!

Oprelistea la Blaj!

De-odată cucircularele da oprire, în 12 Maiu st. n. (31 Aprilie v.) s'a dat și *porunca de oprelişte a Adunării conchemate la Blaj pe 3/15*. Solgăbirĕul Blajului a răspuns celor-ce au înștiințat adunarea, că nu o îngădue, ear' de vor aduna totuși popor pe atunci la Blaj, *îl risipește cu puterea armată și îl oprește de-a intra în oraș* ori a se apropia de Câmpul-Libertății, făcând pentru urmări răspunzători pe cei-ce au înștiințat adunarea!

In urma acestei amenințări rabiate, »Tribuna« din Sibiiu a și dat oamenilor sfaful să rămână dar' acasă, tăcând fiecare ce poate la sine acasă.

Petreoerile oprite.

Intre instrucțiile venite dela guvernul păgân din Ungaria, era și aceea, ca toate *petrecerile* arangiate de Români pe ziua de 3/15 Maiu, *să fie oprite!*

Așa s'a și întêmplat:

In *Blaj* se arangiase concert și petrecere cu joc, în *Zlatna* teatru și petrecere cu joc, în *Orăștie* teatru și petrecere cu joc, pe aiurea așisderea. *Și toate aceste petreceri au fost în ajunul zilei festive, oprite de către poliție de a se ținea!*

La Orăștie îndeosebi căpitanul de poliție Michel Bela, care 'și-a „nobilitat“ numele și chiar pe 3/15 Maiu 'i-a venit slobozenia de-a se numì Mihályi, a fost volnic vrednic de cel mai profund dispreț! Instrucțiile lor sunau să oprească petrecerile pe 3/15 Maiu. Noi arangiasem teatru în presara zilei, în 2/14, și totuși ni-'l-a oprit, zicênd în chip copilăresc că doar' el — »nu-'și poate risca slujba« de căpitan de panduri, și de teamă ca să nu 'i-se întêmple ceva, mai bine oprește și nainte de terminul dat de hahonii mai mari!

La *Balomir*, unde se făcuseră atât de frumoase pregătiri de bunii Români, încă a fost totul oprit, precum ne scrie vrednicul preot *N. Suciu* de-acolo. Ear' fiindcă se svonise că frații nostri din Balomir vor să adune acolo »patru sate« să tragă un ospĕț românesc numai ca acela, aci s'a și trimis nu un gendaim ori doi, ci *trei patrule de gendarmi*, cari toată ziua, ba și noaptea, colindau pe strade, trăgênd cu urechia la dreapta și la stânga doar' dau de ceva vênat.. Ba pe dl învĕțător Balomiri l'au »citat« și la ei cerêndu-'i deslușiri și amĕnunte despre petrecerea pregătită, și o »învitare« și »programa« și mai știu eu ce! Poporul neștiutor s'a spăriat de această năvală de gendarmi și curată »stare de asediu«, dar' înțelegênd de ce e vorba, a rîs de atâta prostie patriotică ungurească.

Baionetele și săbiile!

Blajul nu e garnisoană militară. De teamă însă, ca să nu facă Românii demonstrațiuni naționale acolo, pe 3/15 Maiu au adus acolo *2 compagnii de infanterie și 1 escadron de husari și vr'o compagnie (60) de gendarmi, cu cari au închis toate intrările în oraș*, și numai oameni singuratici, unul câte unul, au lăsat să între, ear' cete mai măricele deloc!

Moții la Blaj.

N'a prea avut însă ce lucra miliția, căci afară de o ceată de vre-o *50 de Moți viteji din Albac, țara lui Horia și lancu*, alții n'au venit la Blaj, știindu-'l cu brĕu de suliți în jurul seu în acea zi. Moții totuși au venit. Plecaseră pe jos și pe căi lăturalnice, prin sate, să nu fie bătĕtori la ochi. La calea jumĕtate au auzit că e oprit totul, dar' nu s'au mai întors. Au fost primiți cu drag de inteligința ce venise totuși din unele părți la Blaj, și care 'i-a mângăiat și încuragiat pe bunii Români.

Poliția în biserioă!

— Rușinea zilelor și a veacului nostru —

Avênd date poruncile de oprire peste tot, și oprelistile date *tot de guvern* prin rostul archiereilor, țapenii paznici ai »ideii« au dat năvală de spioni prin sate, ca să vadă că țin-se de fapt acele opreliști ori nu se țin? Și aci au ajuns să sĕvîrșască cea mai rușinoasă faptă ce se poate închipuì pentru veacul nostru: *să pună pază de gendarmi și poliție asupra rugăciunilor preoților în biserici!* In toate bisericile românești din patrie, a fost în 3/15 Maiu cel puțin un spion al poliției, în cele mai multe locuri și gendarmi!

In *Orăștie* la gr.-or. a fost căpitanul de poliție Michel Bela, sau după-ce 'și-a lăpĕdat numele părinților și moșilor sei, »Mihályi« Béla, care s'a pus, nepoftit, într'un scaun aproape de altar, deși acel scaun e al unui parochian care plătește pentru el bisericii, și nimeni n'are drept să se așeze în el, nepoftit. Aci sta încruntat și urmăria cu ochii pe parochul și-'i asculta cuvintele, ca-și-cum el ar pricepe ce e iertat ori ce e »antimaghiar« în acel serviciu divin și ca-și-cum așa nu s'ar fi făcut rugăciuni *și* pentru sufletele prigonite de păgânii și vameșii lumii noastre! La umblarea cu tasul, țapăna proptă a »ideii« a întrebat pe vecinii sei, că cu al doilea tas pentru cine se adună bani? Nu cumva se

---

FOIȚA „REVISTEI ORĂȘTIEI“

Amintiri.

Stau tolănit, țigarea-'mi arde,
Și de inelele de fum,
S'acață gânduri ostenite
Ca de tovarĕși blânzi de drum.
Ca 'n toamnă fire arginție
Ce 'n lungul căilor se torc,
Bat amintiri prin ani potece,
Se perd... revin... și ear' se 'ntorc.

Dintr'un adânc întins de vremuri
Răsare-un glas de-amurg uitat,
Ce duce-a sufletului aripi
Spre-apus, pe-un mal îndepărtat.
E ca un sunet slab de codri
Desprins din zori de primăveri,
Trecênd pe punți tremurătoare
A văilor adânci tăceri.

La iazul strîmt stă o căscioară
Doi fagi țin straje lângă ea,
Și frunza lor șoptește basme
In vêntul serii din vălcea,
Era un colț de raiu pe lume,
Uitat de oameni pe pământ,
Unde iubirea și vieața
Au strîns odată legământ.

Prin geamul mic privesc în casă,
Pe vatră se mai vede foc
Ce pâlpăe clipind prin umbre
Ca stîngerea unui noroc.
De-o parte stă un chip de ânger,
Și fusu 'n mână-'i s'a oprit,
In amintiri tăcute 'ncepe
Un cânt de sară aiurit.

Cântarea sună turburată,
Ca 'n seri de toamnă-un freamăt vag,
Ascult... tresar... mĕ 'nfiorează..
Și totuși glasul ei mi-i drag;
Duios se perde 'n ceața nopții
Intr'un șoptit întunecat,
Ca un suspin de rîndunele
La un plecat întârziat.

Pe fața albă, zimbitoare
Zac urme palide de plâns,
Și 'n ochi văpăile apuse
Spun de-o vieață ce s'a stîns.
Un slab clipit mai rătăcește
Pe buze ca un vis ușor,
Ce tace-un scurt popas de clipe
In drumul lui înșelător.

Din zarea lunei ce răsare,
Schîntei prin ramuri se descind,
Și stropi strălucitori de rouă
Ca lacrime de geam se prind.
Incet cuprind fereastra 'ngustă,
C'un vĕl de abur somnoros,
Și 'n cadrul umbrelor se perde
Din ochi-'mi chipul ei frumos.

Străin stau înaintea casei,
Ca 'n basm luntrașul abătut...
Aici pridvorul spre grădină,
Și totuși nu e ca 'n trecut, —
Imi par pe insula perdută
Pe care nimfa-a adormit,
Ce 'n drumul dorurilor calde,
Pe valuri negre-a rătăcit.

O tremurare blândă 'ncepe,
In fagii ce spre geam se plec,
Și timpuri vechi ca cânturi tainici,
Sunând pe la ureche-mi trec.
Dar' nu sunt șoaptele de-odată
Ce-adânc în suflet s'au înscris,
Numai ecouri depărtate
Din fundul larg unui abis.

E mult de-atunci... abia-'mi mai află
Spre casă gândurile mers,
Și-aducerile-aminte clare,
In lupta anilor s'a șters.
Tăcut mĕ perd spre-acele locuri,
Ca spre o patrie din exil.
Din depărtările de drumuri
In lumea vîrstei de copil.

Și 'n pacea orelor de sară,
Aud ca 'n aiurări un cânt,
Ca din departe o poveste,
Ca 'n codrii-a primăverii vênt.
Și-un dor duios mĕ copleșește
La glasul lui tânguitor,
Căci vremea 'n care-'mi duce gândul,
Ingroapă 'ntâiul meu amor.

Traian Mihaiu.

face colectă ca să 'i-se trimită lui Iancu ori Bărnuțiu în raiu? In bis. gr.-cat. a fost al doilea razim de stat la noi, vicenotarul Rideli.

In *Deva* au fost 3 propte de putregaiu în biserica română: pandurul de oraș P. Grünn, notarul Rignat Bela și încă unul dela comitat, celebritate de nici nu-'l știe corespondentul cum îl chiamă.

In *Hărău* a fost în biserică notarul Bugyul proptit pe un gendarm.

In *Vărmaga* evreiul adjunct de notar Steiner.

In *Banpotoc* primarul Székely F. din Chimindia cu un jurat Bakó!

Și așa mai departe: notari, adjuncți, flendure de birae și jurați unguri, apoi gendarmi și panduri, toți au fost în această zi în slujbă și împrăștiați prin satele românești să iee parte la serviciul divin în onoarea lui 3 15 Maiu. Are drept „Gazeta“ din Brașov care zice, că doar' mai vêrtos decât Românii înșiși, cărora li-s'a oprit, au sĕrbat această zi înșiși veninoșii ei dușmani, părăsind ori-ce alte treburi și mergênd la biserică la Români!..

Un corespondent al nostru, scriind ce „paznici“ au fost în biserica lor zice:

„Poporul de nu avea vizita aceasta neobicinuită, poate cea mai mare parte nici nu știa, ori chiar spunêndu-i-să, iute uita însemnătatea acestei zile, așa însă o știu cu toții și o țin minte în veci ca lucru mare!“

Și are drept!

„Un gând frumos“.

Noi prin „Revistă“ prevĕzênd că multe alte, ba chiar *toate* celelalte ne vor fi oprite, am stăruit asupra gândului frumos ce ni-a venit dela foarte buni Români, că să ne punem în serviciul unei idei despre care să fim siguri că o putem îndeplini, legând amintirea zilei de un fapt de binefacere, de o jertfă pentru un așezĕmênt cultural național al nostru.

După-ce ne-au oprit teatru și petreceri și tot, cu atât mai vêrtos ni-am zis: sumulițele ce le dădeam ca prețuri de întrare la teatru, le trimitem la institutul pentru care era și așa menit profitul curat și prin asta tot am adus un frumos tribut de pietate pentru măreața zi.

Și ne pare bine că frumosul gând a fost în multe părți primit și urmat cu drag.

Pe cât ne-a fost nouĕ împărtășit pe cale privată, eată cari dintre cetitorii foii noastre au grăbit a trimite sumulițe pentru scopul propus:

Din *Orăștie* au trimis: dl Ioan Mihaiu 5 fl., Ioan Vulcu 2 fl., Dr. S. Moldovan 1 fl., Ioan Moța 1 fl., Laurian Bercian 1 fl., Petru Belei 1 fl, Ion Lăzăroiu, comerciant, 1 fl., Vas. N. Bidu. 1 fl., Dumitru Mosora 1 fl., George Balosu 1 fl., Sim. Corvin și Fiiu 1 fl., George Baciu 75 cr, Simion Vlad 50 cr., Ioan Branga 50 cr., Petru Barițiu 50 cr., George Cușuța 50 cr.

Din *Câmpeni* dl Dr. Zosim Chirtop, advocat, 10 fl.

Din *Băiță*, d-na Valeria Moldovan 2 fl.

Din *Hunedoara*, dl George Oprea 1 fl.

Din *Dobra,* dl Avram S. Păcurariu, adm. prot. 3 fl., d-na Vĕd. Maria Cig. n. Bele, 3 fl. și dl Toma Neamț 1 fl.

Din *Brad*, dl Dr. P. Oprișa 1 fl., dl Dr. I. Radu 1 fl.

Din *Beriiu*, dl Sam. Popovici 50 cr.

Din *Șibișel,* dl Victor Oțoiu 1 fl.

Din *Căstău,* dl George Daniil 1 fl.

Din *Romoșel*, dl Avr. Dubleș 1 fl.

Din *Homorod*, dl preot Ioan Găzdău 1 fl.

Și, suntem siguri, au mai trimis și alții, despre a căror faptă bună Direcțiunea gimnasială va da la timp samă publică, și va fi foarte onorător pentru cei-ce vor fi înșirați ca dăruitori.

Sĕrbarea ziarelor.

Ziarele noastre românești și-au arătat frumos evlavia față de 3/15 Maiu. Numerii lor eșiți pentru acea zi, au fost festivi:

»*Gazeta Transilvaniei*« a apărut cu fața întâie încadrată frumos și cu un foarte cald articlu, scris mare la mijloc, cu fotografiile lui Iancu și Bărnuțiu și cu »Deșteaptă-te Române« cules cu litere cirile bĕtrânești, *întocmai cum s'a tipărit el în »Foaia pentru minte«* la 1848, când a apărut întâiași-dată!

»*Tribuna*« din Sibiiu a eșit cu jumĕtatea fetei prime în colori naționale frumos arangiate și foarte plăcute tuturor ochilor românești, apoi cu bogat cuprins iubilar.

»*Unirea*« din Blaj, ca și »Gazeta« cu pagina primă încadrată și cu un frumos articlu luat pe pagina întreagă cu litere alese.

»*Tribuna Poporului*« dela Arad a avut în 2 numeri dup'olaltă, articli calzi în frunte, despre 1848. In numĕrul duplu pentru popor, apărut în ajun, avea un articlu scris de dl *Rusu Șirianu*, în al doilea, cel din 3 15 Maiu un articlu prea frumos scris de *Maria Baiulescu.*

»*Câmpul Libertății*« să chiamă un ziar festiv apărut în București, de 6 pagine mari, admirabil întocmit, în frunte cu un articlu scris de *M. Vlădescu*, prof. universitar și președinte al »Ligei«, cu articlu de *V. A. Urechiă* etc, apoi cu fotografiile lui Iancu, Șaguna, Barițiu, Șuluțiu, Bărnuțiu, Murĕșan, Balint, Balcescu, Moldovan, Axente, Cipariu, Papiu Ilarian, Pumnul și Treboniu Laurian! Splendid.

Toate foarte vrednice să le aibă fiecare Român, ca suvenire de 3/15 Maiu 1898.

Demonstrațiuni.

Cu toate opreliștile ne mai pomenit' de aspre, Românii au sĕrbat totuși marea zi,' în foarte multe părți, prin întruniri sociale ce n'au putut fi oprite nici de poliția turcească dela noi. Foile ungurești spun chiar ele că la Brașov, la Oradea-mare, la Sibiiu, Alba-Iulia, Beiuș, Hațeg, și pe aiurea Românii au aflat totuși chip de-a sĕrba memoria zilei, și a nu o lăsa să treacă ca ori-ce zi de rênd. Ba ele spun că în multe din aceste locuri au fost chiar aspre demonstrații contra Ungurilor.

In România.

Aci apoi a fost strălucit de tot! Deși a fost zi ploioasă, în București a fost o demonstrație măreață: mii de cetățeni, domni și doamne, au percurs, în măreț convoiu, cu steaguri și musica militară, stradele, ținêndusĕ în mai multe locuri vorbiri înălțătoare. Dup'aceea conferențe despre chestia națională, vorbind oratori strălucițI, etc.

Asemenea și în cele mai multe orașe ale României.

*

Astfel a trecut ziua de 3 15 Maiu 1898, când toți Românii ne pusesem în gând să sĕrbăm în chip cât să poate mai înălțător împlinirea a o jumĕtate de veac dela 3/15 Maiu 1848, cea dintâi și mai mare manifestare națională a poporului român ardelean trezit la viața liberă, scuturând lanțurile iobăgiei!

Rusaliile la Hațeg.

»Societatea pentru crearea unui fond de Teatru național-român« își va ține

Adunarea sa generală

din ĕstan în orașul *Hațeg* în zilele de *Dumineca* și *Luni* în 24 Maiu (5 Iunie) și 25 Maiu (6 Iunie) a. c. cu următoarea programă:

I. Ziua primă, în 5 Iunie n., Dumineca

1. Președintele va deschide adunarea generală la 10 ore a. m.

2. Se aleg 2 notari pentru ședințele adunării.

3. Secretarul va cetì raportul comitetului societății asupra lucrării sale dela adunarea generală din urmă.

4. Se alege o comisiune de 5 membri pentru propuneri și raportul comitetului se predă acestei comisiuni spre examinare.

5. Cassarul societății va cetì raportul despre starea cassei cu sporul dela ultima adunare încoaci și peste tot despre averea societății.

6. Se va alege o comisiune de 5 membri pentru examinarea raportului cassarului.

7. Se va alege o comisiune de 5 membri, cari în înțelesul §. 4 din statutele societății vor câștiga membri fundatori, ordinari și ajutători pentru societate.

8. Se vor cetì discursuri corĕspunzĕtoare scopului societății sau de altă materie literară, ce sunt a se insinua președintelui înainte de adunare.

9. Președintele închide adunarea.

II. Ziua a doua, 6 Iunie n., Luni.

1. Președintele deschide ședința și protocolul ședinței precedente se va cetì și autentica.

2. Raportul comisiunii pentru câștigarea membrilor noi.

3. Raportul comisiunii asupra socotelilor cassarului.

4. Raportul comisiunii asupra raportului comitetului societății și insinuarea propunerilor în interesul fondului.

5. Se va decide locul și ziua adunării generale pentru anul 1899.

6. Abzicerea comitetului și alegerea noului comitet pentru alt period de trei ani.

7. Se va alege o comisiune de 3 membri pentru autenticarea protocolului din ședința II.

8. Președintele va închide adunarea.

Invităm la această adunare generală a societății pentru crearea unui fond de teatru național-român, pe toți membrii fundatori, ordinari și ajutători ai acestei societăți, precum și pe toți binevoitorii ei și spriginitorii culturii românești.

Din ședința comitetului ținută în Brașov la 14/26 Aprilie 1898.

Iosif Vulcan, președinte. ***Vasile Goldiș*** secretar.

*

AVIS

pentru d-nii ce doresc a lua parte la adunare!

In vederea adunării generale a »Societății pentru crearea unui fond de teatru român« în zilele de Rusalii la Hațeg, cetățenii acestui opid s'au constituit în secțiuni de primire și arangiare a adunării și a festivităților împreunate cu ea, ca să poată face tuturor oaspeților plăcute momentele petrecute aici.

Pentru primirea și încuartirarea în ordine, sunt avisați toți onorabilii domni din giur sau depărtări, cari voesc a lua parte la această sĕrbătoare, să se insinue la subscrisul *până în 1 lunie n. a. c.* spre a se putea lua dispozițiunile necesare pentru încuartirarea lor.

Hațeg, la 4/16 Maiu 1898.

Nicolae Sânzian,
președinte.

Liga maghiară
sau
alergare după potcoave de cai morți.

Ungurii, afară de Kulturegyletul din Cluj și alte multe reuniuni de maghiarisare, care de care mai zeloasă, mai aprigă întru a vêna suflete printre nemaghiari, au în Pesta o Ligă maghiară mai înaltă ca toate, în fruntea căreia s'a pus însuși capul Universității din Pesta, rectorul Herczeg. Acest rector, în loc să-'și vadă de treburile dela Universitate, unde ar avea de lucru destul, a căpătat în timpul din urmă o mâncărime de limbă politică și a început a să lua la discuții politice mai cu studenții sei nemaghiari, mai prin foi, cu naționalitățile, încercând a să arăta mai isteț, mai »ocoș« dar' mai ales mai șiret ca toată lumea!

După-ce prin acele scrise și discutate și-a îmbrăcat o piele de miel, a luat'o la vandră prin țară, în acea piele, făcênd în numele Ligei lor ungurești, apel cătră neamurile nemaghiare să se apropie de el, că cu el o s'o scoată la mult bine, fiind el omul »păcii« și al bunei înțelegeri.

In locul prim și-a pus ochii *pe Românii din comitatul nostru, al Hunedoarei.* Și-a luat lângă sine câțiva tovarĕși din Pesta, între cari și un »Român« cu numele *Vasiu*, un tinĕr ce umblând sĕrac la școală, a trecut cum a trecut prin gimnasiul unguresc din Sibiiu, unde deja figura ca spion și denunțant al colegilor sei studenți români, apoi neavênd prindere a mai învĕța, s'a dat pe partea satanei, numai să capete ceva os de ros. (Spre această cădere nenorocită de »Iudă« își împing mulți părinți români pe fiii lor, dacă îi pornesc la școli »mari« să-'i facă »domni« și n'au cu ce îi spriginì ori nu știu îngrigi de creșterea lor de ajuns!) Și-a mai luat rectorul și câțiva jidănași-gazetari, cari să umple foile cu știri despre grozava »treabă mare« pe care o face rectorul pe unde umblă. Jidănașii și-au și făcut slujba cu credință, au trimbițat câte au visat ei despre isprava dar' mai ales despre *„primirea«* ce s'a făcut apostolului ce venea cu »cultură maghiară«. Ați vĕzut ce scriau despre *Hălmagiu*, că le-a ieșit frunză și iarbă de Români în cale, când colo nici naiba nu le avea grija. Tot așa au scris despre *Baia-de-Criș* și *Brad*, că și aci le-a ieșit în cale lume și țară! Când colo, iată ce să scrie din partea unui bun și harnic Român ce a vĕzut cu ochii «primirea«.

Liga maghiară în Zarand.

Zarand, Maiu 1898.

Dle Redactor,

Zi »mare« a avut Zarandul istoric, ziua de 8 Maiu n. c. Insuși magnificul rector, Mihael Herczeg ca president al »Ligei naționale din patrie« (»Országos nemzeti szövetség«) cu câțiva membrii din Pesta și Arad (cu totul vre-o 20) au venit să câștige aceste românești ținuturi pentru »egységes nemzeti társadalom«, (pe românește maghiarism), cum se exprimau anunțurile lor.

Pe la 12 ore în acea zi au sosit în *Baia-de-Criș*, unde s'au constituit în despărțĕmênt și au dat »banchet«, dar' fără ca să iee parte Români independenți, afară de slujbași, ca medicul cercual *Dr. R.* și pretorul *N. C.* și câteva birae, cari de frică ca de voie bună s'au dus și ei, deși slabă mângâere a fost pentru »înalții oaspeți« să vadă numai pe acești Români, cari au slujbe, și ca atari s'au dus *cu trupul*, deși, poate, nu și cu sufletul, între ei.

Ear' la 5 ore d. a. au sosit în *Brad.*

Intru întimpinarea lor au mers numai si numai Ungurii!

In Baia-de-Criș au format clubul »Körösbányai nemzeti szövetség«, ear' în Brad 'și-au ținut adunarea constituantă cluburile »*Bradi* nemzeti szövetség« și »*Kristyor-bárzai* nemzeti szövetség«, aceasta din urmă compusă numai din Nemții dela colonia Barza. Cei-ce s'au înscris sunt, cu neînsĕmnate abateri, *numai oficiali.*

Deosebită »însuflețire« nici chiar Maghiarii la primirea înalților lor oaspeți n'au arătat. Garele slab împodobite, icĭ-colo câte un steguleț și un pic de frunză verde.

S'au trimis învitări fiecărui membru al inteligenței române, nu tipărite, nici litografate, ci *scrise* și apoi *subscrise de Herczog*, președintele și Dr. Kriváchy, directorul, învitări prin care îi poftea ca să iee parte, întru binele ajungerii la o »înțelegere pacĭnică« între popoare, la constituirea despărțĕmêntului patrioticei fabrici de maghiarisare, și anume în sala hotelului »Hungaria« din Brad.

Românii din Brad însă până la unul s'au ținut departe de Liga aceasta!

Nici la primire, nici la constituire, nici la banchet, nici la petrecere cu joc, n'au luat parte!

Vĕzênd pornirea Românilor, adunarea constituantă în Brad, nici nu s'a mai ținut la hotel »Hungaria«, ci — la gară, afară de oraș

Președintele Herczeg a ținut să accentueze în toate vorbirile sale »afecțiunea« și *„bunele“* gânduri față de Români... Tot așa s'a exprimat printr'un anumit Vas-Vasiu-Vasy, care a vorbit—românește. Acest domn ci-că ar fi Român din Săsăuș, azi slujbaș în Pesta. Un tinĕr mai mult decât îndrăsneț, firetic, un »ocoș« peste mĕsură!

Vor acești oameni într'adevĕr o pace cu noi naționalitățile nemaghiare? Am fi niște naivi de-am crede-o! Nu *pacea* cu noi, ci *mormîntarea, trugerea noastră pe sfoară* o încearcă dênșii!

Dar' dl Herczeg, e și al fel foarte departe de a fi omul ales, care să realiseze »pacea« cu naționalitățile!

S'a și dus mâhnit, vĕzênd, că afară de oficialii Nemți, cari exploatează minele de aici, și lingușesc slăbiciunea Ungurilor, ca așa în daraverile lor să poată dispune de toate organele maghiare.

S'a încredințat că *între Românii din comitatul Hunedoarei, n'are ce căuta cu teoriile d-sale de maghiarisare pe cale socială!* N'avem lipsă de »Liga« d-sale! Avem noi societățile și instituțiunile noastre; să ni-să dee cel puțin pace, ca în sinul acestora să respirăm liber.

Dacă vrea să se facă mare, lucre la repararea societății *maghiare*, celei atât de molipsită de jidovism și de ură de neam față de noi!.. *Z.*

*

Sûntem veseli că putem publica astfel de vești bune despre ținuta Românilor față de spionii duhului celui rĕu ce vrea să se vîre printre noi.

Inteligința română din *Brad* îndeosebi, e vrednică să-'i arătăm cu toții recunoștința noastră pentru înțeleapta sa purtare, căci a înțeles de timpuriu glasul de sirenă vicleană și s'a ținut departe de dênsul!

Dacă altfel de demonstrațiuni și mai vĕdite și mai fățișe contra acestor lupi în piele de miei, nu ne sunt cu putință, apoi cel puțin *desconsiderarea, disprețul nostru adânc,* să li-'l arătăm, întorcêndu-le spatele, cum au făcut'o Românii Zarandeni!

La Sebeșul-Săsesc.

Onoare Saștilor și Românilor!

Comedianții din Pesta își puseseră, între alții, ochii și pe Sebeșul-săsesc. Aci să se adune chiar în 3 15 Maiu.

Sătul însă până 'n gât de »mărețele« primiri ce i-s'au făcut deja la porțile Ardealului, în Zarand, rectorul Herczeg n'a mai căpătat poftă să între și în Ardealul însuși cu laia sa. *La Sebeș el n'a mai venit!* A trimis telegramă că nu poate, dar' să vie vicepreședintele seu dela *Arad.* Acesta, »încântat« să vede, și el, a spus că ba zeu nici el n'o să-'și mai strice

călcâele pentru încercări de-a »cuceri« Ardealul! Așa a venit numai o parte a comitetului Ligei maghiare, însoțită de gazetari din Pesta și Arad.

»Bud. Hirl.« și-a avut trimis omul seu special pentru Sebeș, să-'i scrie ce-a văzut și ce-au isprăvit cu Liga maghiară aci. Și gazetarul ungur și-a făcut datoria scriind ziarului ce l'a trimis, adevĕrul pe cât a putut.

Sub titlul: *„Sĕrbătoarea ungurimei din Sebeș!“* spune anume că au fost de toți la adunare ca la *150* de inși. Grozav! Dar' dacă însuși gazetarul maghiar care totuși s'a silit să înfrumsețeze lucrul pentru publicul maghiar, spune 150, noi fără nici o teamă că greșim, putem șterge cifra 1 din numĕrul acesta și apoi putem crede c'au fost vre-o — *50!*

Dar' eată din cuvênt în cuvênt, câteva părți din raportul lui »Bud. Hirl.«

...„Printre cei de față (la adunare) la toată întêmplarea *cea mai interesantă* persoană a fost *Otto Conrad*, primarul, („cea mai interesantă“, adecă celelalte persoane toate, Ungurii și unguroaicele, foarte puțin interesante!.. Red.)

»*La început primarul acesta a răspuns învitării cu o scrisoare, în care zice, că* ***nevoind să cadă în neplăcerea fraților sei Sași,*** *nu poate să vie la adunare!* Și numai mai târziu, să vede că l'a rugarea fișpanului, s'a înduplecat de-a venit totuși. L'au pus (de bucurie că-'l vĕd) deloc lângă masa președintelui!

„Incolo din cei 5000 (cinci mii) de Români și 2000 de Sași ai orașului, nu s'a aflat un singur om, care cel puțin din curiositate să se fi rătăcit la adunare!

„Românii na'u luat parte fiindcă li-au oprit sĕrbarea lor de 3/15 Maiu, ear' Sașii din ura lor cea veche contra maghiarimei!

„E un popor acesta de care nu te poți apropia, și care peste tot nu vine în nici o atingere cu ungurimea Sebeșului!“

Ear' mai jos, același riporter spune:

...„Dup'amiaz pe la jumĕtate la 6, ospĕtariul a venit (în sala unde să ținea „banchetul“ plouaților „apostoli“) și *a provocat societatea să se risipească*, se-'i golească sala!

»Reuniunea săsască de cântări dela Sibiiu vine să dee concert, îmi trebue sala! — a zis crâșmarul.

„Societatea (maghiară) s'a risipit deși mulți au isbucnit (arpadinește) contra Sașilor, *cari au arangeat sĕrbarea lor* (aducêndu-'și cântăreți dela Sibiiu) *numai ca să strice pe cea a Ungurilor!..* Sașii îndată au demonstrat cu aceea, *că au făcut să se iee jos de pe hotel steagurile ungurești, și au umplut sala de steguleț roșii-albastre, colorile săsești.* La șase ciasuri deja Sașii au umplut sala, ștergêndu ori-ce urmă a „frumoasei“ (ba chiar amărîtei) sĕrbări maghiare!“

*

Așa să tângue din cuvênt în cuvênt corespondentul maghiar a lui „Bud Hirlap“ de cele-ce a văzut și pățit la Sebeș, între afurisiții de Valahi și Sași.

Noi nu putem decât lăuda din toată inima purtarea atât a Românilor cât și a Sașilor, arătându-o, cu pe primarul Sebeșului, drept model de purtare pentru toți Românii acolo unde acești îngâmfați beți de sovinism și de venin, să obrăznicesc cum au făcut'o și pe aici.

Știri Politice

Regele Carol la Petersburg.

Regele Carol al României va intreprinde călĕtoria Sa la Petersburg pe la sfirșitul lunii Iunie, și va fi însoțit de ministrul-president D. Sturdza și de o mare suită militară.

*

Ajun de alt rĕsboiu?

Ministrul englez pentru colonii, Chamberlain, a rostit în 14 Maiu în Birmingham un discurs, în care a spus că situația în afară este foarte *îngrijitoare și întunecată.* Mai departe a declarat, că Anglia stă singură și este datorința ei a se alătura la frații americani! Ori-ce rĕsboiu, a zis el, ar fi ieftin, dacă ar duce la alianța tuturor Anglo-Saxonilor. Chamberlain a spus că stările în China nu sunt mulțumitoare și că *Rusia* amenință interesele engleze acolo. De aci teama că lucrurile pot duce la un uriaș rĕsboiu.

Discursul lui Chamberlain a făcut pretutindenea mare sensație și e viu tălmăcit în foi. Multe să întreabă, că oare nu se află Anglia în preajma unui rĕsboiu?

OGLINDA
VIEȚII PUBLICE MAGHIARE.

„Viața noastră publică (maghiară) *e plină, în oficii, în comitate, în dietă, cu astfel de oameni* (ca scăpătatul Festetich fostul minis ru). *Toți aceștia ajută a duce la sapă de lemn Ungaria...* „Bud. Hirl.“

Așa a declarat, mâchnit și abia nainte cu 2—3 sĕptĕmâni, »Budapesti Hirlap«, fruntașul între fruntașii presei maghiare, vorbind despre fostul ministru *Festetich*, cel atât de scăpătat, cât a ajuns să-'i bată la dobă averea toată!

Și într'adevĕr, cine n'ar mai ști și el, din nemijlocita sa apropiere, pilde grozav de... »interesante« despre stările slujbașilor publici, pe cari să razimă scumpul stat »național« maghiar, și ar urmări și numai cele-ce să dau prin foi din viața acestor stâlpi ai »ideii«, încă trebue să-'i dee multă dreptate lui „B. H.“ în părerea sa de mai sus! Noi am urmărit nu toate foile ungurești, ci *singură* pe aceasta, și nu de îndelungată vreme, ci numai în zilele din urmă, de pe la 1 Maiu încoace, și iacă peste câte lucruri am dat, care pot fi cu drept socotite de o *oglindă*, deși necompletă, a *duhului de care e străbătută viața publică maghiară*, în toate arătările ei.

Eată, de pildă, ce aflăm, așa pe spicuite, numai în »Bud. Hirl.« din luna aceasta:

*

In 1 Maiu a fost arestat un *oficial pensionat al* ***ministerului ung. de finanțe,*** *care de ani de zile înșela vistieria țerii!* Îl chiamă *Bozoky Károly,* pensionat de abia o jumĕtate de an, așadar chip și asemĕnare al oamenilor din timpul proaspĕt, cari trăesc în »strălucita capitală și reședință« maghiară așezați prin cele cancelarii dela ministerii... Și eată ce a făcut cinstitul slujbaș: când s'a despărțit de slujba sa, a luat la sine vre-o 20 de cărticele de acelea, cu care văduve pensionate își ridicau lună de lună pensiile lor. Văduvele pe numele cărora sunau cărticelele, *erau de mult moarte*, și el de mulți ani de zile ridica pensiile lor, căci era omul chiar la cassa pensiilor și numai scria în cărticele și punea la socoată că atâtea și-atâtea »văduve« și-au luat pensiile de câte 50—80 fl. lunar. Lua el la lună ca la 2000 fl. așa. Numai de când s'a »pensionat« și el, a înșelat vistieria țerii cu peste 10.000 fl. Ear' înșelătoria întreagă ce a făcut, până era încă și în slujbă, trece peste 30 000 fl. în câțiva ani. La 1 Maiu l'au prins, căci, nu ca pân'acî, a trimis 4 cărticele prin același om să scoată banii. Slujbașului dela cassă i-a bătut la ochi cum 4 văduve trimit de-odată pe același om după bani. L'au întrebat cine l'a trimis. El a spus că Măria-Sa Bozoky!.. Și l'au prins. Acum e închis.

»Bozoky Károly, zice »B. H.« *e din familie de frunte maghiară* din Székesfehervár, om căsătorit, tată a mai mulți copii. Om de 55 de ani, el *trăia pe »picior mare“ și ținea trăsură* (lucru ce nu și-l poate îngădui fiecine la orașe!). De când s'a retras în pensie își petrecea des, venind tot cam dimineața acasă. *Patimile lui de-a cheltui mult, l'au împins în fărădelege!.“*

*

La 3 Maiu cetim în aceeași foaie următoarele:

In locul defrandantului dela postă, *Herczog Miksa*, au pus de curênd pe oficialul *Tóth Dezső*, tinĕr absolut de drepturi (iură), și *din familie domnească!* Abia l'au pus însĕ și a și defraudat un los de 20 fl. pe care l'a zălogit undeva. L'au dovedit și au pornit cercetare contra lui.

Adecă, mĕ rog, Herczog Miksa, slujbaș de postă, a fost închis pentru lacomia la banii încredințați pazei sale. Au pus în locul lui pe un om absolut de iură, gata de advocatură, din familie de frunte ungurească, care doar' o avea mai multă cinste ca înaintașul seu, dar' abia l'au pus: a și furat și el!

*

Cu vre-o zi mai târziu același ziar spune că *notarul public* din Kubach, în Ungaria, Baisy Bodog, a fost osândit la un an și jumĕtate temniță pentru mai multe *defraudări de bani publici,* ește acum la iveală!

*

La 7 Maiu, cetim în aceeași foaie:

Un deosebit furtișag s'a întêmplat azi la amiazi la *primăria* cercului VII. (al »capitaleiresidențe« Budapesta). Cassarul a numĕrat 100 de hârtii de câte 100 fl. și legându-le laolaltă, le-a pus pe masă. Peste câteva minute a văzut că pachetul de bani — a perit! Inzadar a căutat în toate părțile, nu i-a mai găsit!«

Asta chiar că e »deosebit« Cine să fi fost în cancelaria aceea, afară de cassarul însuși, și de slujbașii apropiați, puși în fruntea cercului?

(Va urma! Va urma!!..)

NOUTĂȚI

*— **Domnii abonați ai foii noastre sânt rugați a-'și renoi abonamentul pe treimea a doua a anului de față, care începe cu 1 Maiu v. — 31 August v.***

Cei în restanță să binevoiască a ne trimite de grabă restanța pe treimea întâie și a prenoi pentru viitor.

Rĕsunet din Germania, contra maghiarisării. In Lipsca s'a ținut de curênd o adunare generală a tuturor librarilor și editorilor germani, în care aceștia au luat hotărîre *în contra numelor maghiarisate ale comunelor din Ungaria.* Adunarea a hotărît că librarii și editorii din întreagă Germania, în corespondențele lor cu cei din Ungaria, *au să se folosască numai de numirile vechi germane ale orașelor și comunelor!*

Eată cum își știu respecta limba lor, oameni pătrunși de adevĕrată mândrie națională.

*

Tineri de — slabă speranță... Avem obiceiul, dar' mai ales îl au pe acesta tinerii înșiși, a se numi „tineri *de bună speranță*“. Și se simte ori-cine fericit când poate să-'și întituleze *astfel* pe tinerii neamului seu. Dar' mai putem oare să numim așa pe acei tineri români, cari, elevi ai unui institut pedagogic românesc, deci chemați mâne-poimâne a fi și ei »lumină« poporului în mijlocul căruia vor fi trimiși ca învĕțători, — aleargă pe furiș pe la »májáliș«-uri *unguresti* și se rup scuturându-se ca cuprinși de altă boală, în *„csárdás“* cu Unguroaicele?

Să se gândească mult și bine asupra acestei întrebări acei tineri de slabă speranță, dela pedagogia din Arad, despre cari »Trib. Pop.« spune că sĕptĕmâna trecută au făcut prostia de a se strecura într'un »májáliș« unguresc unde se rupeau sucind la cele Unguroaice nu prea de »înaltă societate«, — și apoi să-'și dee înșiși rĕspunsul.

*

Procesul „Tribunei Poporului“ să va pertracta în 8 Iunie n. Promite a fi interesant.

*

»Alarm!« în Blaj. O întêmplare de tot hazul a avut loc în sara de 3/15 Maiu la Blaj. O companie din miliția trimisă acolo, era așezată în satul Veza, care e foarte aproape de Blaj. Ce i-a trăsnit prin creeri, ce nu, unui trimbițaș de al pompierilor, destul că s'a pus sara, când totul era în liniște, să facă deprinderi de suflat în trimbiță!... Intre altele s'a pus și-a suflat și *»alarm«*-ul militar! Dar' pe ăsta să vede că mai cu inimă ca alte deprinderi și întors cu gura trimbiții cam spre Veza... căci l'au auzit cei din Veza! Și peste câteva minute unde nu mi-să trezesc dragă cei din Blaj cu compania de soldați din în Veza fugă nebună întrând în oraș cu căpitanul în frunte! In piață au aflat că n'a fost signal militar. S'au întors napoi înjurând nĕcăjiți rĕu, că era o ploaie și-o tină, de numai ca ea!..

*

„Vorbește pe bani!“ In *Baia-de-Criș*, precum să scrie, solgăbiraiele și notarii au dus în calea lui Herczeg și laia sa, și pe niște primari și juranți adunați de prin satele vecine românești. Intre căpăii lui Herczeg era și un anumit Hărăguș, maghiarisat Haragos, născut din țerani din Rîșca, și care s'a dat satanei ca să poată căpăta un os de ros. Azi țeranii români ce-'l cunosc, scuipă după el, ca după Iuda. Vorbise și el la »Banchet«-ul unguresc. La tămbălău duseseră fibiraiele și pe niște primari români, ca să arate, vezi Doamne, că »Românii sûnt cu ei«. Odată Vasi vorbea: Maghiarii au cuprins cu arma această țară, ei sûnt stăpâni, și totuși vreau să se înfrățască cu Românii!..« Un primar auzind aceste obrăznicii și insulte, isbucnește strigând:.. *»U, bată-'l D-zeu că și asta vorbește pe bani ca Hărăguș!..«* Amenințat să tacă, căci îl țipă solgăbirĕul din slujbă, Românul cătrănit să sculă dela loc, și rĕspunzênd: »mai dă-'l și dracului!..« să dusĕ dela domnescul ospăț, plin de scârbă în suflet.

Așa-'i. Cine-'i Român și la mese cu amăgitorii domni de Unguri vrea să ospăteze, să știe dinainte că cu *astfel* de beutură are să fie omenit, încât de-o fi numai o schintee de suflet românesc în el, va trebui să fugă de acolo!

*

Denumire. Dl Iuliu Muntean, subjude la judecătoria cercuală din Orăștie, a fost zilele acesta denumit de viceprocuror regesc pe lângă tribunalul din Sibiiu.

*

Maialul elevilor dela școala gr.-or. din Zlatna, publicat în numĕrul nostru trecut, și oprit de poliție, — să va ținea în 17/29 Maiu a. c. Același program.

*

Producțiune musicală-teatrală în Blaj, arangiază elevele internatului de fetițe în 21 Maiu, cu cântări, declamări și o piesă teatrală; la urmă un tablou viu. (Pe învitări n'ar fi rĕu să se însemneze că e vorbă de internatul de fetițe din Blaj. Din învitările ce s'au făcut asta nu reese, deducem numai, vĕzênd că-'s tipărite în Blaj).

*

Moarte. Ana Munteanu născ. Albini, ca soție, Alexandru, Helena, Ana, Polixena și Liviu Munteanu, ca fii și fiice, Iuliu și Aurel Munteanu, ca frați, și alți numeroși consângeni cu inima frântă de durere anunță încetarea din viață a iubitului și mult regretatului soț, frate și consângean *Augustin de Munteanu,* advocat, cavaler al ordului Francisc Iosefin, membru fundator al »Asociațiunii Transilvane« și președintele despărțĕmêntului Dej, membru în congregațiunea comitatensă, membru în congregațiunea administrativă, suprem fisc orășenesc, etc. etc. întêmplată după un morb scurt în 2/14 Maiu a. c. în al 57-lea an al vieții sale. Inmormêntarea s'a întêmplat în 4/16 Maiu în Dej.

*

Concert în Hunedoara. *„Corul vocal al bisericii gr.-or. române din Hunedoara“* sub conducerea dlui înv. *Ilie Mihaiu* arangiază Sâmbătă la 16/28 Maiu a. c., sara, un *Concert împreunat cu dans* în pavilonul hotelului »Strauss« Inceputul la 7½ ore. Venitul curat e destinat *în favorul bisericii gr.-or. din Hunedoara.*

Programa concertului e următoarea: 1. »Uite mamă« de G. Dima. 2. »Moțul la drum« de I. Vidu. 3. »Noaptea« (melodie franțozască) toate cântate de corul bărbătesc. 4. »Negustătorul și nărodnl«, dialog predat de 2 coriști. 5. »Cântec vênătoresc«, cor bărb. de Tudor de Flondor. 6. »Doina Oltului«, solo, cântată de învĕțătorul-diriginte Ilie Mihaiu. 7. »Hai leliță sus la viie«, cor bărbătesc de D. Cupșa.

Dorim succes strălucit!

*

Logodnă. Dl *Ioan Cotruș,* cleric abs. înv. în Dêncul-mare, precum ni-să scrie și-a fidanțat de viitoare soție pe d-șoara *Valeria Teacoi* tot din Dêncul-mare. Dorim fericire!

*

Banii cei noi. Dela 1 Ianuarie 1899 încolo valuta *coroanelor* va deveni obligătoare, și toate socotelile de stat, municipale etc. să pot purta numai în valută de coroane!

*

„Bihoreana“, institutul român de credit dela Oradea-mare, s'a constituit definitiv, alegêndu-'și direcțiunea și comitetul de supraveghiere. Își începe activitatea. Dumnezeu să-'i ajute.

*

Concert de sodali, în Sibiiu. Reuniunea sodalilor români din Sibiiu învită la *Concertul* împreunat cu *taetru și joc*, ce se va arangia în 21 Maiu n. 1898 în sala cea mare dela »Gesellschaftshaus« sub conducerea domnului Candid Popa. învĕțător, și cu binevoitorul concurs al unui grup de clerici din seminariul »Andreian«. O parte a eventualului venit curat este destinată fondului expositiei industriale, ce se va arangia în toamna anului curent. *Victor Tordășianu,* președinte. *George Poponea,* notar.

*

Practicant la vre-un notar. Un tinĕr român, absolut de gimnasiu își caută aplicare ca practicant la vre-un notar român. A se adresa la redacția foii noastre.

Rĕsboiul
între Spania și Statele-Unite

încă n'a ajuns nici la lupta cea mare decum la capăt. Pe Americani i-a cam părăsit norocul. Pe apă i-ar bate pe Spanioli, dar' Spaniolii fug de ei, să nu-'i întâlnească, că li-'i frică de-o nouă Manila. Pe uscat nu pot străbate Americanii, că n'au trupe destul de tari și Spaniolii pe uscat sunt bine întăriți. Au cercat de vre-o 3 ori să pue piciorul pe Cuba, dar' au fost respinși totdeuna.

„Prostii patriotice“
sau — „sgornituri“...

Orăștie, Maiu 1898.

Dle Redactor!

Ș'a aflat sacul petecul!

Apoi să mai zică cineva, că nu sûntem la „sfîrșitul lumii“ atunci când chiar „gavalerul“ notar N. Dubleș din Romos, sare întru apărarea cinstei și a *„simțului românesc“* al fraților nostri din Romos!

D-sa anume, prin scrisoarea publicată în acest prețuit ziar în Nr. 16 să încearcă a face mușama articolul meu publicat în Nr. 14 sub titlul „Prostii patriotice“ sau Prelegeri economice.

Dela început d-sa declară cele scrise de mine de „sgornituri“ ear' pe mine de om „intrigant“ și „maliții0s“. Mai încet d-le cu astfel de titule „gavalerești“!

In foaia „Szászváros“ picată în mânile mele, ca musca în lapte, vorba d-tale, în nrul 13

e publicată o corespondență a unui domn, tot din „tufă“, cu numele „Egy jelen volt“ (așadar' „unul ce a fost de față“) care scrie despre decursul nefericitei adunări „economice“ din Romos.

Eu am scris articolul cu pricina, pe temeiul raportului foii numite, zbiciuind purtarea neromânească a fraților nostri din Romos cu acel prilegiu și voind ca aceasta să fie de învățătură fraților nostri de prin alte comune, ca să nu mai dăm prilegiuri foilor streine a să lăuda cu fapte umilitoare și batjocoritoare pentru simțul nostru românesc! De ți-am făcut „nedreptate“, d-le notar, apoi asta e numai întrucât te-am numit numai pe d-ta „tălmaciu“, căci eram în dubietate cu știrea, că și un învățător ca dl Fleșer să se fi dimis la așa ceva! După cum m'am informat ulterior dela persoane fruntașe din Romos, e totuși *adevărat* că *prima-dată însuși d-ta te-ai încercat să tălmăcești* prelegerea dar, văzând, că zău a tălmăci o astfel de prelegere nu e așa de ușor, a fost rugat pe dl Fleșer, care posede, ce e drept, limba maghiară precum și cunoștințe economice mai multe ca d-ta, să tălmăcească dară dânsul. Ai început dară, și dacă n'ai dus'o până în capet, e numai că nu te-au slugărit puterile și știința!

»Baterea dobei« singur o mărturisești. Dacă apoi celelalte ar fi »sgornituri« poftește a le desminți în foaia care au apărut prima-dată. Aceasta sunt însă sigur, că nu o vei putea face, deoare-ce, repetez, informațiile câștigate pe cale privată toate constată *adevărul* celor scrise de mine.

In sfirșit, las'o 'n foc, dle notar, nu mai declara și d-ta pe alții în fața »publicului cetitor« de »intrigant« și »malițios«, până-ce însuși te știi cu musca pe... nas! D-ta nu vei putea arăta nici o intrigă săvîrșită de mine, dar' eu, de m'aș pune, pare-'mi-se 'ți-aș putea arăta cel puțin pe jumătate atâtea, câte *ouă s'au colectat la îndemnul d-tale înaintea Paștilor catolice, în comuna Romos, pentru „paterul“ d-tale F. Gy. dela Orăștie!..*

Poftește a declara și știrea aceasta rușinoasă de — »sgornitură«!

Atât deocamdată!

Spiridon.

AMICIȚIE — DISTRACȚIE

Lui „C. II“. Ostenit în goana după dragoste, de dureri oropsita mea inimă simte lipsă de mângâiere. Nu știi vre-un „ouaz“ răcoritor? *„V. II“.*

Lui Dorin. Nu ai cui î-Ți spune vrerile și durerile în lume, căci toate și toți cântă.. falset!

Sydaschoff II.

FEL DE FEL

Cum poți trăi pe nimica? Intre statele americane Taras și Mexico, granița o formează rîul Rio-Gande. Pe țermii rîului sunt două orașe: *El-Paso,* oraș în statul Taras, american, și în fața lui *Juarez*, oraș mexican. Orașele sûnt împreunate cu un pod, așa că poți merge liber dintr'unul într'altul. Fiecare din cele două state însă, și prin urmare și orașele lor, își prețuiesc unul altuia banii foarte slab. In Taras nu să dă pe un dolar mexican decât 85 centimi (cum ar da pe un floren de-al nostru 85 cruceri), ear din Mexico dau pe dolarul din Taras tot așa de puțin. Afară de aceea, în amêndouă orașele, banii mărunți sûnt foarte rari. Acum eată cum poți trăi pe nimic:

Mergi dimineața și dejunezi de 15 centimi în orașul El-Paso și plătești cu dolar american. In lipsa de bani mărunți, birtașul îți dă un dolar mexican, care are preț de 85 centimi. Te duci apoi în orașul mexican Juarez și eară mânci de 15 centimi, bună-oară la amiaz, plătești cu dolarul mexican ce l'ai primit la dejun. Aici dolarul mexican are preț și birtașul trăgêndu-și cele 15 centimi îți dă napoi un dolar american, care are acî preț numai de 85 centimi. Te întorci cu dolarul în El-Paso, eară mânci și capeți unul mexican, eară te duci la Mexico și mânci și capeți unul american și tot așa! Trăești pe nimic, mai ales de te-or ținea picioarele să te primbli atâta, de nu s'o fi plătind la pod nici o vamă și dacă tu nu-'i mânca nici odată mai scump de 15 centimi...

*

Intre doi scriitori. Unul din cancelaria unui solgăbirău burtăcios, altul dela varmeghie.

— E bine de voi; dar la noi nu putem dormi de domnul fisolgăbirău.

— E aspru de tot?

— Așa!... da sforăie al dracului!...

POSTA REDACȚIEI.

„Amicescu“. Mulțumim. E drăgălașă. Din îmbulzală a rămas, culeasă gata, afară. In cel viitor însă, sperează să o vezi.

D-lui *„Crișanul“.* Mulțumim că ai binevoit a ne trimite și D-Ta, dar' avem deja pe cel-ce apare în numĕrul de față. Credem că e spus, în esență și ceea-ce cuprinde a d-voastre.

Pentru redacție responsabil: **Petru P. Barițiu.**

Casă de vênzare.

Casa din Strada Beriiului Nr. 18 este de vênzare! Informațiuni la proprietara

(341) 1—2 d-na **Kádos János.**

Un învĕțăcel de prăvălie!

În prăvălia de manufactură a subscrisului să primește numai decât **un învĕțăcel,** care să cunoască limbile streine. Vor fi preferiți cei-ce vor avea cel puțin două clase gimnasiale.

(336) 3— **Ion Lazaroiu**
comerciant în Orăștie.

Szám 674—1898 (338) 1—1
vh.

Áverési hirdetmény.

Alulirt birósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a dévai kir. tszék 1898. évi 2148. számu végzése következtében Pap Tivadar kbányai ügyvéd által képviselt »Crișana« takarékpénztár javára idősbb Pankl József és társai ellen 236 frt s jár. erejéig 1898. évi április hó 19-én foganatositott kielégitési végrehajtás utján le és felül foglalt és 715 frtra becsült szobabutorok és bivalokból álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a körösbányai kir. járásbiróság 4304. 1898. számu végzése folytán 236 frt tőkekövetelés, ennek 1897. évi junius hó 4. napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 38 frt 35 krban biróilag már megállapitott költségek erejéig Brádon az adósok lakásán leendő eszközlésére **1898. évi május hó 21. napjának délutáni 3 órája** határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igérőnek becsáron alul is elfognak adatni.

Kelt Körösbányán, 1898. évi május 10-én.

Szöllösy János,
kir. bir. végrehajtó.

Szám 672—1898 (339) 1—1
vh.

Arverési hirdetmény.

Alulirt birósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a körösbányai kir. jbiróság 1898. évi 1976. polg. számu végzése következtében Pap Tivadar kbányai ügyvéd által képviselt Pataky János brádi lakós javára Dr. Körmendy Gyula brádi lakos ellen 331 frt 49 kr. s jár. erejéig 1898. évi április hó 18-án foganatositott kielégitési végrehajtás utján felülfoglalt és 400 frtra becsült két ló és egy hintoból álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a körösbányai kir. járásbiróság 4277. 1898. számu végzése folytán 331 frt 49 kr. tőkekövetelés, ennek 1894. évi április hó 27. napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 64 frt 95 krban biróilag már megállapitott költségek erejéig Brádon végrehajtást szenvedett lakásán leendő eszközlésére **1898 évi május hó 21. napjának délutáni 2 órája** határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1898. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igérőnek becsáron alul is elfognak adatni.

Kelt Körösbányán 1898. évi május 10-én.

Szöllösy János,
kir. bir. végrehajtó.

Szám 293—1898 (340) 1—1
bvgntó.

Arverési hirdetmény.

Alulirt birósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a dévai kir. törvényszék 1898. évi 1941. számu végzése következtében Dr. Suciu Gábor ügyvéd által képviselt Nándra Gyula javára Gerzon Hermann és neje ellen 1500 frt s jár. erejéig foganatositott kielégitési végrehajtás utján lefoglalt és 1912 frt 20 krra becsült marhák, takarmány, tüzifa, hordok, szobabeli butorok, bolti árúczikkek és egyéb tárgyakból álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a hátszegi kir. jbiróságnak 2653.—1898. számu végzése folytán 1500 frt tőkekövetelés, ennek 1898. évi január hó 15. napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 68 frt 77 krban biróilag már megállapitott költségek erejéig Klopotiván az adosok házánál leendő eszközlésére **1898. évi május hó 31. napjának délelotti 9 órája** határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igérőnek becsáron alul is elfognak adatni.

Kelt Hátszegen, 1898. évi május 10-én.

Csucs Gyula,
kir. bir. vgrhajtó.

Moartea cloțanilor

(Felix Immisch, Delitzsch)

este materia cea mai bună pentru a otrăvì repede și sigur cloțani și șoareci.

Nu e vătĕmător oamenilor și animalelor de casă. Se capătă în pachete cu câte 30 cr. la farmacia: **N. Vlad** din **Orăștie.** (331) 3—5

Szám 174—1898 (342) 1—1

Arverési hirdetmény.

Alulirt birósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy az algyogyi kir. járásbiróság 1898. évi 1792—1734 számu végzesei következtében Dr. Moldován Silvius ügyvéd által képviselt Kovács Lajos és Svoboda Antal javára Bregyán Velicska Viktor bábolnai lakos ellen 2174 frt 30 kr. s jár. erejéig 1898. évi márczius hó 18-án foganatositott kielégitési végrehajtás utján Porkura községben lefoglalt és 1200 frtra becsült és igénykeresettel meg nem támadott 1 drb. 8 ló erejű mozgony nyilvános árverésen eladatik.

Mely árverésnek az algyogyi kir. jbiróság 1910. 1898. sz. végzése folytán 2174 frt 30 kr. tőkekövetelés, ennek kamatai és a biróilag már megállapitott költségek erejéig Porkura községben az aranybánya telepen leendő eszközlésére **1898. évi május hó 31. napjának délelotti 10 órája** határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Kelt Algyogyon, 1898. évi május hó 14-én.

Schuster Vilmos,
kir. birósági végrehajtó

Bad Eröffnung.

Unterfertigter bringt hiemit zur Kenntniss, dass die *Eiserne-Brücke* über den Maros als auch über den Wildbach fertig sind, und daher am **15. Mai l. J.** das *Bad Fürdö-Györy* eröffne.

Um zahreicher Besuch bittet

Hochachtungsvoll

Albert Brotschi,
Badepächter.

Deschidere de băi.

Subscrisul prin aceasta aduc la cunoștința on. public, că sfîrșindu-se clădirea *podului de fer* peste Mureș și Valea-Geoagiului, **băile dela Geoagiu se vor deschide** cu începere din **15 Maiu st. n. a. c.**

Rugându-mĕ pentru numeroasă cercetare, semnez

Cu toată stima

Albert Brotschi,
arêndator al băilor

(337) 2—2

„ARDELEANA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII IN ORĔȘTIE.

Fonduri proprii: fl. 350.000. Depuneri: fl. 700.000

Circulație anuală: fl. 3,000.000. (293) 10—

Institutul face următoarele operațiuni, la cari recomandă serviciile sale:

1) **acordă împrumuturi** cu interese de **8%**;
2) **primește depuneri,** dela particulari cu **5** și cu **5½**, ear' dela corporațiuni culturale cu **6%**;
3) **cumpĕră și vinde realități**;
4) **cumpĕră și vinde marfuri și producte**;
5) **arêndeaza și exarêndeaza realități**;
6) **cumpĕră și vinde efecte publice**;
7) **mijlocește operațiuni,** specificate sub 3. 4. 5.

Ori-ce afacere se poate resolva și informări se pot lua verbal în biuroul institutului, ear' în scris prin corespondență.

Orĕștie, 1898. Direcțiunea.

„MINERVA“ institut tipografic în Orăștie.